

Ög 166. Hospitalet, Skenninge.

Pl. 86.

Litteratur: Teckning av Nescher⁵ över hospitalsmuren med de olika styckena av runstenen angivna, daterad 1670, i KB. Tryckt i Skänninge stads historia (1929), s. 54; C. F. Nordenskjöld, Brev till Riksantikvarien ^{25/2} 1887 och ^{2/3} 1887, (ATA); E. Ihrfors, Brev till E. Brate ^{28/12} 1917 och ^{5/1} 1918, (ATA); Skrivelser till och från Riksantikvarien i oktober 1925 (ATA); E. Wessén, Skänningebygdens runinskrifter, i: Skänninge stads historia (1929), s. 16–17; B. Cnattingius, skrivelse till Riksantikvarien rörande stenens förflyttning, jämte arbetsrapport 1929, ^{19/11} 1926, dnr 4565/26 resp. ^{31/5} 1929, dnr 2306/29 (ATA).⁶

Äldre avbildningar: E. Brenner, Teckning i Runstenar i Östergötland och Småland och Westergötland, aftecknade 1670, KB Fl 4c, se fig. 170 under nr 272; Utom Brates foto finns foto av stenens läge i Snytringe-bron, tagna av Bengt Cnattingius 1926 och 1929 (a.a.) (ATA).

I B 875 tecknas runstenen söndersprängd i tre delar, och som fyndplats anges hospitalsmuren. Med runslingorna nödtorftigt angivna avbildas de tre brottstyckena på deras plats i högra nedre delen av hospitalkapellets gavelsida i den teckning av ruinen, som år 1670 utfördes av Nescher.⁷ Kapellet, som är orienterat i öster-väster, är en rektangulär byggnad ungefärligen 10×12 m., sådant som det nu, med murfragmenten bevarade till manshöjd, ligger framgrävt och konserverat (sedan 1928). Hospitalet, som är vårt lands äldsta kända sjukhus, omnämnes omkr. 1220 såsom avsett för de spetälska från Västansång och några Smålandshärad. Murnings-tekniken anger, att kapellet uppförts under 1200-talets förra hälft (Sven T. Kjellberg och Erik Lundberg i: *Skänninge stads historia*, s. 55). Då hospitalet är beläget på långt avstånd från staden — vandringen dit tar goda tio minuter — är det väl icke alldeles säkert, att alla de tre runstenar, som äro kända från 'hospitalsmuren', fraktats hitut från någon av stadens kyrkogårdar, en obekvämlig transport, men å andra sidan anger sig en av dem, den nu försvunna Ög 167, vara en kalkstenshäll av den från Eskilstunamonumenten välkända typen och bör alltså ha hämtats från en kristen kyrkogård, rimligen belägen inne i staden.

När den på 1670-talet ännu kvarstående gavelsidan av kapellet med de inmurade runstenarna sedan revs, är obekant, men två av brottstyckena av runstenen Ög 166 ha under 1800-talet suttit inkilade bredvid varandra i uppkörsbron till ladugården vid Stora Snytringe. I samband med utgrävningen och konserveringen av hospitalsruinen strax före den stora Skenningeutställningen 1929 uttogos fragmenten ur bron och fördes tillbaka till hospitalsområdet, där de sammansattes och restes. Då det tredje brottstycket icke hade kunnat anträffas, ersattes det med ett tillhugget stycke i granit, och detta överdrogs sedan med en tunn skälla av i stenens ton avfärgat stenkitt, vari sedan de felande runorna uppdrogos. Åtgärden var icke lycklig, ty med tiden avflagrade ytbeläggningen, dock mycket ojämnt, och hela denna nytillsatta del verkar nu mycket trasig.

Stenen är nu 1,88 m. hög och nedtill 1,77 m. bred. Bredd upptill över nedre slinglinjen 0,69 m., slingans bredd 0,2 m.

Inskrift (med det felande efter B 875):⁸

bulti : auk : ulfr : ristu : stina : pisi [iftir : þruntr auk :] farulf : brupr : sina

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

»Bolde och Ulv reste dessa stenar efter Trond och Farulv, sina bröder.»

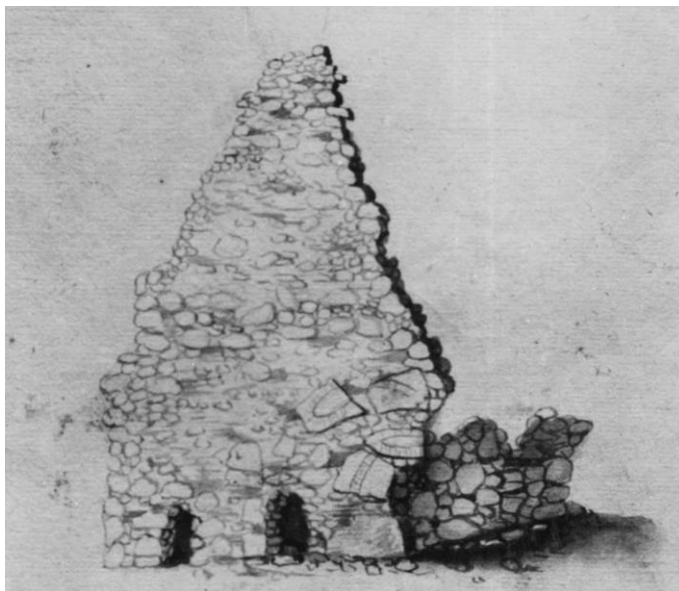

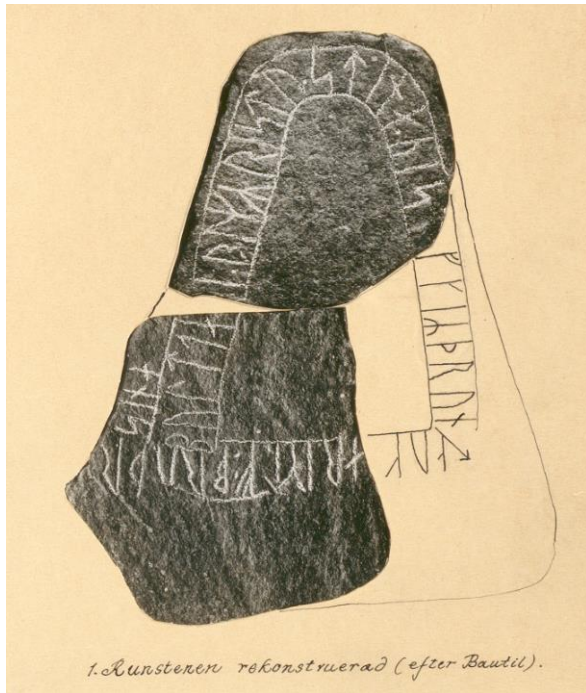
Fig. 168. Ög 166 och Ög 168. Hospitalet, Skenninge. Efter teckning av E. Brenner 1669—1670 i Neschers »Ritade kyrkor i Wadstena län», s. 13. KB Fm 30. Foto H. Andersson, 1928, Riksantikvarieämbetet (ATA).

⁵ Teckningen är gjord av Elias Brenner och publicerad av Nescher, se fig. 168.

⁶ Se även Cnattingius artikel Hospitalet i Skenninge. I: Linköpings stifts julbok (1929), s. 144—150.

⁷ I marginalen skriver Nordén: »Textbild: Neschers lavering klischeras efter originalet i K.B.», se fig. 168.

⁸ Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr]. och ö[fters]. utgår.

Det har alltså funnits ännu en sten, och sannolikt har denna då blott varit korstecknad, såsom fallet är på andra ställen i landskapet (ex. Ög 48, Ög 244).

Fig. 169. Ög 166. Skänninge, Hospitalet.
Rekonstruktion av B. Cnattingius efter B 875 och
foto av B. Cnattingius 1926, dnr 4565/26 (ATA).

Plansch 86c. Ög 166. Hospitalet, Skenninge. Foto Nordén
1946. [Jansson skriver 1947: Retuscherad. Duger.]

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.